

Шаліна О. Г.

Студентка 5-го курсу факультету соціології та права НТУУ «КПШ»

Науковий керівник:

Мороховська Н.С. к.ф.н., доцент соціології та права НТУУ «КПШ»

ШЛЯХИ ПОДАЛЬШОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Наразі в нашій країні відбуваються суттєві зміни. Економічна криза, соціальна напруженість, та нестабільні настрої в суспільстві призводять до суперечливих процесів і активного реформування існуючого законодавства.

Щоб врегулювати зміни, що відбуваються у суспільстві, між собою, необхідно створити демократичні інститути влади, забезпечити існування плюралізму в політичній системі, підтримати становлення ринкової економіки та забезпечити потреби у правовому регулюванні як державних інститутів, так і окремих громадян.

Низка соціальних, економічних, політичних та правових явищ і процесів робить очевидною необхідність упорядкування правової системи в Україні.

Якщо розглянути цілі правової реформи в Україні в широкому значенні - це правове забезпечення формування української державності та становлення справжнього громадянського суспільства.

Реформування правової системи покликано вирішити наступні завдання:

- ґрунтовна систематизація законодавства;
- вдосконалення елементів правової системи (судової практики, правосвідомості та правової культури);
- реформування окремих галузей законодавства (трудового, екологічного, авторського, земельного та ін.).

Розглянемо один з пріоритетних напрямів правової реформи в Україні - систематизацію законодавства. На нинішньому етапі вдосконалення правової системи в Україні він є надзвичайно важливим.

Це обумовлено низкою факторів: проведенням демократичних реформ та затвердженням нових державно-правових інститутів, зміною стилю державного управління, поступовим становленням ринкових відносин, розвитком

приватного підприємництва. Разом з тим здійснення приватизації власності, плюралізм форм власності та утворення численних об'єднань громадян призвели до нової фази розвитку суспільства, яка потребує правового закріплення і суттєвих змін в системі законодавства і права держави.

Отже, основні тенденції розвитку сучасного законодавства обумовлюються розширенням сфери приватної власності, подальшим розвитком ринкових відносин, необхідністю закріплення демократичних прав і свобод громадян, а також потребою гармонізації системи законодавства України з правом ЄС і міжнародним правом.

Систематизація законодавства дозволить звільнити його від застарілих, не актуальних і неузгоджених між собою норм і правових актів. Це надзвичайно важливо, адже наразі триває процес формування нової нормативно-правової бази України. Нажаль, в ній залишається чимало застарілих та втративши юридичну силу нормативних актів. Це питання вимагає серйозного юридичного дослідження і втручання. За роки незалежності Української держави утворилася велика кількість нпа, що потребує упорядкування та узгодження. Подальше безконтрольне зростання правового масиву може призвести до втрати системності законодавства та надмірному ускладненню його структури. Низька якість ряду законодавчих актів, поспішна їх зміна і навіть відміна, неузгодженість з програмами реформ призводять до втрати престижу закону у суспільстві. А постійне стикання громадян з правовими колізіями і незрозуміlostями спричиняє зростання юридичних конфліктів, правовий нігілізм, розходження між вимогами законів та очікуваннями людей.

Одна з основних завдань систематизації законодавства – це його упорядкування, на основі якого стає можливим визначення пріоритетних напрямів розвитку правової системи. В результаті систематизації стає зрозумілим, яким чином слід вдосконалити процес законотворчості, і механізм виконання правових норм. Систематизація законодавства також дає можливість виявити акти, що суперечать Конституції та конституційним законам.

Важливим інструментом для здійснення систематизації є її технічно-інформаційне забезпечення. Стрімке оновлення та зростання обсягу

законодавчої бази України висуває на перший план вирішення важливого завдання – це створення єдиного інформаційно-правового простору, який би міг забезпечити правову інформованість всіх прошарків суспільства і кожного громадянина окремо. Адже сьогоднішній об'єм законодавства в результаті постійних змін і прийняття нових нпа є надзвичайно великим і обробити його людськими силами складно. Одночасно, разом із темпом життя зростає цінність вчасного отримання правової інформації громадянами, оперативного її доведення до суб'єктів права.

Кроком до налагодження процесу систематизації законодавства буде рішення поновити спеціально уповноважену комісію з питань кодифікації законодавства. Це орган, компетенція якого має включати в себе два основних завдання. Перше – це об'єднанням нормативно-правових актів і норм, що в них містяться, в єдину систему. І друге – аналіз та обробка змісту таких норм і підготовка їх до затвердження уповноваженим органом.

Другим кроком буде створити в Україні спеціальний орган, який мав би повноваження офіційно тлумачити норми кодексів. Це значно полегшить діяльність суду, який зараз вимушений тлумачити окремі норми кодифікаційних актів самостійно. А також дозволить зробити законодавство більш близьким і зрозумілим для пересічного громадянина, що наразі є надзвичайно важливим і необхідним. До складу такого органу варто, на нашу думку, включати: юристів-науковців, юристів-практиків і депутатів Верховної Ради України, які мають право приймати кодифікаційні документи. Офіційний коментар такого органу може затверджуватися законом.

Щоб вирішити часто виникаючі наразі питання конфлікту між правовими джерелами, було б доречно вказувати у кодексі, що у випадку протиріччя між нпа поточної нормотворчості й кодексом необхідно застосовувати норми кодексу. Адже він є містить у собі основні принципи певного інституту або певної галузі законодавства. Така вказівка, наприклад, є в новому Цивільному кодексі України.

Беручі до уваги активне реформування законодавства України, очевидно є необхідність систематизації правового масиву. Узгодження прийнятих нпа та

змін, внесених до них, між собою, усунення правових колізій. Таким чином, систематизація законодавства буде сприяти підвищенню функціонування держави та всебічному регулюванню сучасних суспільних відносин. Важливо зазначити також те, що подальше упорядкування законодавства має відбуватися в напрямку адаптації законодавства України до законодавства ЄС.